

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Prima, an cleric[us] possit in duab[us] eccl[es]ijs inscribi? Sol. no[n].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62466](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62466)

scandaliatur. Uel dicitur qd in his duobus ca. statutū est propter illos qui votum peregrinationis assumunt causa vagandi, regulam disciplinamq fugientes: quod nec clerico nec monacho licet.

Archipresbyter. **Causa.** Supra facta interposita in quibus causis de statu monachorum reuertitur. Sta. ad tractatū de statu clericorum continuans suū tractatū ex fine vitium capituli vigesime cōe: vbi dicitur est qd abbas non debet habere plures ecclesias, siue alia monasteria: sed qd idem est seruandus in clericis, scilicet qd non debet habere plures ecclesias: ideo hanc partem casum subiecit: in qua ostendit qd clericus non debet habere plures ecclesias nisi in causibus receptis. Tractat etiam de pcuratoribus secularium negotiorum: de fulgidis vestibus: et de clericis suis authoritate ad alias ecclesias transferant, que vt melius pateant, thema proponit: de quo quædam elicit questiones.

Causa. xxi.

Archipresbyter cuiusdam ecclesie prepositus aliter accipit: nec potest rem vult relinquere: secularium quoque negotiorum pcurator efficit: claris et fulgidis vestibus se ornans, ab episcopo suo corrigi: relicto officio suo ad secularē iudicem habet confugium.

Quomodo queritur, an clericus in duabus ecclesiis possit conscribi?

Recundo, si vnam voluerit relinquere, an liceat ei ad aliam transfere?

Tertio, an procuraciones secularium negotiorum clericis liceat suscipere?

Quarto, an claris et fulgidis vestibus eis ornari expedit?

Secundus est pcurator, tamen dicitur vacare de iure: vt extra de concess. pben. et eccle. non vacan. cum nostris. et cap. literas.

Consequenter dicitur, an bene potest vt. ff. de ope. libe. duorum.

Necessitatem. Quasi dicit: quid facit ergo clericus si habeat pauperem ecclesiam? Respondet: quærat vicarium a iusticio honesto: vt. xxi. distict. clericus. Sed nome si ecclesia pauper est, debet vni ali: vt. r. qone. ii. vno: sic, nisi iste sciens a principio recepit pauperem: vnde imputet. Ibi, nisi quia forte postea est de pauperata. Sed quero quomodo ecclesiam dicas pauperem: nunquid illam que valet decem marcas aur: vt pauper. qone. vi. anteriorum? Dico illam pauperem que non tunc potest aliquem honeste et sufficienter procurare: et pben. dicitur: terea non potest hospites sufficienter recipere: vt. ff.

Unde hostiensis dat tales veritas. Ecclesias plures nullas de iure tenent. Dependens, tenuis, rarus, vel gratia pape, Utilitas vrgens, et commendaatio iusta, plures ecclesias permittunt ista tenent.

Quinto, an ab episcopo correcti suū officium relinquere, et ad secularē iudicem confugere valeant?

Questio. i.

In duabus ecclesiis aliter connumerari posse prima synodus phibet, dicens.

In duabus ecclesiis clericus conscribi nullo modo debet.

Lericus ab instanti pbeno connumeretur in duabus ecclesiis. **N**egotiationis enim hoc est et turpis lucri propitii commodi, et ab eccle. consuetudine penitus alienū.

Audiuimus enim ex ipsa dominica voce qd nemo potest duobus dominis seruire, aut enim vni odio habebit, et alterū diliget aut vni sustinebit, et alterum contemnet. vnusquisq enim (sm apostolicā vocem) in quo vocatus est, in hoc debet manere: et in vna locari ecclesia.

Que enim propter turpe lucrum in ecclesiasticis rebz efficiuntur, aliena consistunt a deo, ad vitevero huius necessitatem studia sūt diuersa. **E**x his et

nonicis: vt extra de magis. capi. quia nonnulli. Et licet talem pbenendam teneat conspualiter, tamen dicitur vacare de iure: vt extra de concess. pben. et eccle. non vacan. cum nostris. et cap. literas.

Consequenter dicitur, an bene potest vt. ff. de ope. libe. duorum.

Necessitatem. Quasi dicit: quid facit ergo clericus si habeat pauperem ecclesiam? Respondet: quærat vicarium a iusticio honesto: vt. xxi. distict. clericus. Sed nome si ecclesia pauper est, debet vni ali: vt. r. qone. ii. vno: sic, nisi iste sciens a principio recepit pauperem: vnde imputet. Ibi, nisi quia forte postea est de pauperata. Sed quero quomodo ecclesiam dicas pauperem: nunquid illam que valet decem marcas aur: vt pauper. qone. vi. anteriorum? Dico illam pauperem que non tunc potest aliquem honeste et sufficienter procurare: et pben. dicitur: terea non potest hospites sufficienter recipere: vt. ff.

nonicis: vt extra de magis. capi. quia nonnulli. Et licet talem pbenendam teneat conspualiter, tamen dicitur vacare de iure: vt extra de concess. pben. et eccle. non vacan. cum nostris. et cap. literas.

Consequenter dicitur, an bene potest vt. ff. de ope. libe. duorum.

Necessitatem. Quasi dicit: quid facit ergo clericus si habeat pauperem ecclesiam? Respondet: quærat vicarium a iusticio honesto: vt. xxi. distict. clericus. Sed nome si ecclesia pauper est, debet vni ali: vt. r. qone. ii. vno: sic, nisi iste sciens a principio recepit pauperem: vnde imputet. Ibi, nisi quia forte postea est de pauperata. Sed quero quomodo ecclesiam dicas pauperem: nunquid illam que valet decem marcas aur: vt pauper. qone. vi. anteriorum? Dico illam pauperem que non tunc potest aliquem honeste et sufficienter procurare: et pben. dicitur: terea non potest hospites sufficienter recipere: vt. ff.

extra de puebend. de monachis. immo de possio tantum
relinquunt q' sufficiat sibi et suis: vt. l. distinet. ludeat.
sed cum omnes hospites indistincte teneantur recipere.
vt. l. distinet. quiescamus. domus clericorum omnibus
debet esse communis: vt. xvi. q. j. quoniam quicquid.

Dimitte sit binissima. nã dõ
bõc fãr. uitie bone sũt. õm-
modo fiat ex eiem
sericocida. vt. dist.
hoc forpũtũs.
sẽpedit enim epi-
scopo habere dũt
tee tubercos. nam
imperium abidat
si habeat subditos
locupletes. in aut.
colla. si. vt iudicã
ne quõquo suffi-
gio. s. j. et potius eĩ
gendũ sunt dũtẽe
sẽ pauperes. in au-
ten. de defen. cõn-
tatũm. s. quibus.
cõtra videt suf-
ficere q' tantũ nec-
cessaria habeat: et
illa necessitas ar-
deatur ad victũm
et vestitũm tantũm:
vt. xij. questio. j. epi-
scopus. Sed hoc
õbtinuit fm illa rã-
põra. xli. distinetio.
episcopus vllẽ hoc
die vero creuit de-
cus ecclesie: creuit
q' deus ecclesie: vt
de consecra. dis-
tinetio. j. vasa. dõ-
co hoc omnia confi-
deranda fm qual-
tatem persone. et
die vt sitũm ecclesie. ali-
no. et b quid enim sufficit
refici. nisi quod non suffi-
cum et ali: vt. xli. distin-
adeo. in non cogantur. et ni
glo. ij. nũc sufficit manen-
si extra vias com-
munes q' in vlti:
et confuetudo pro-
uincie in hoc seruã-
da est: vt. s. distine.
iij. erit. x. r. disti-
sciendum.
a. In villis. po-
dimitte rest autẽm aliquis
facile extra ciuitatem habere plures ecclesias: et hoc ideo. q' q' dicitur
ciuitate extra ciuitatem sunt pauci clerici: et ppter paucitãtẽ cleri-
cõrum multa permittunt: vt. l. dist. paucos. Item ea ra-
sione. q' qui sunt extra ciuitatem. non ita cito inueniunt
congregant. illos quibus sua artificiola vendant: nec ita conuenient
foto habent oia sicut illi q' sunt in ciuitate.

go q' voluerit acquirat corpori
opportuna. ait em apb: Ad ea
que mihi opus erant. et his qui
mecum sunt. ministraverunt ma-
nus iste. et hoc quide in hac vr-
be seruandum: ceterũ in villis
que foris sunt. propter inopiã
hominũ indulgeatur.

Ad eũ ecclesie intelligũtur
ecclesie duarũ ciuitatũ. in qui-
bus nullus debet conscribi.

Unde in Calcedonensi. concilio
statũtũ est.

Et erit in duarũ eccle-
siã ciuitatum conscribi
non oportet. Sed ecõtra nõ-
nunq' epõs ciuitatis vnus effi-
citur archiepõs alteri ciuitatis:
nec tamẽ priorem ecclesiã dese-
rit. sed prior ecclesia quasi com-
mendata relinquitur: secunda
quasi intulata habetur.

Unde Leo. iij. scribit.

In vna ecclesia titulatũs.
alteram sibi commẽdatam po-
test habere.

Ad plures ecclesias reti-
net: vnam quidem titu-
latam. aliam vero sub commẽ-
datam retinere debet.

Sic et illud Agatheñ. concilio
intelligendum est.

Quibus monasteriũ vnũ
abbas pcesse non potest.

Num abbatẽ duobus
monasteriũ pfidere in-
terdicim? Potest etiã vtriq' tanq' titulato pcesse: sed iure
speciali. non comuni.

Unde Gregorius.

Ad plures. Sub cõmendatione. et illis eccle-
sie non est pcurator. sed pcurator: vt
lxi. dist. obitum. et ca. caritensio. et qui cõmendatur potest
reuocare quando vult. Nam cõmendare nihil aliud est
q' deponere: vt. ff. de positi. lucas. ff. de verbor. signi. com-
mẽdare. Dic vt de elec. nemo de elec. lib. vj.

Annus episcopus duobus me-
natur ecclesiis.

Ratio cleri simul et po-
puli Terraconensis gen-
tis nos valde letificat ob hoc
q' de tua fraternitate bona testi-
ficatur: et quia defuncto pontifi-
ce suo Petro. sibi cardinale
postulant te constitui sacero-
tem. eorum desideria necessari-
o cõplenda esse puenidimus.
Nota ergo mentis intentione
ita lucrum animarum dño no-
stro facere festinato: vt digna
te merces ante conspectum ei
in die retributionis inueniat.
quicquid vero de predictẽ re-
bus ecclesie. vel eius patrimo-
nio seu cleri ordinatione pro-
motione et omnibus gene-
raliter ad eum pertinentibus
solerter atq' canonicẽ ordina-
re. facereq' prouideris. liberã
habebis / quippe vt sacerdos
proprius / modis omnibus fa-
cultatem.

Ad eundem.

Lud quoq' fraternita-
tem tuam scire necesse
est. qm sic te predictẽ Terra-
conens. ecclesie cardinalem esse
constituit / sacerdotẽ: vt et Fun-
densis ecclesie pontifex esse non
desinas: nec curam gubernationemq' eius pretereas: q' ita
fraternitati tue sepedice Terra-
conens. ecclesie curã intungi-
mus: vt Fundensis ecclesie ti-
bitura potestatem ve nullo mo-
do subtrahamus.

Ad eundem.

Lud quoq' fraternita-
tem tuam scire necesse
est. qm sic te predictẽ Terra-
conens. ecclesie cardinalem esse
constituit / sacerdotẽ: vt et Fun-
densis ecclesie pontifex esse non
desinas: nec curam gubernationemq' eius pretereas: q' ita
fraternitati tue sepedice Terra-
conens. ecclesie curã intungi-
mus: vt Fundensis ecclesie ti-
bitura potestatem ve nullo mo-
do subtrahamus.

Ad eundem.

Lud quoq' fraternita-
tem tuam scire necesse
est. qm sic te predictẽ Terra-
conens. ecclesie cardinalem esse
constituit / sacerdotẽ: vt et Fun-
densis ecclesie pontifex esse non
desinas: nec curam gubernationemq' eius pretereas: q' ita
fraternitati tue sepedice Terra-
conens. ecclesie curã intungi-
mus: vt Fundensis ecclesie ti-
bitura potestatem ve nullo mo-
do subtrahamus.

Comẽ-
dare est
deponere.

Num ab-
batẽ duo-
bus. s. pela causa.
et q. vlt. ca. vt. 30.

Postit. q. 1. 11.
Ponit. Sta. hie ca-
sum in quo aliq' dũab' ecclesiis in-
stituari potest vel
pfecta. ad hoc in-
dicit sequens ca.
Dicunt tamen q' d-
dam q' cap. loquẽ
de vna cõmendata et
alia intulata.

Etiano. q. Ca.
Rus. Clerus et
popul' Terracon-
eclesie defuncto pe-
tro epõ suo postu-
lauerunt a Grego. Cum
in suum pontificem ista glo.
epm fundẽs ec. concõ-
clesie. Grego. vero Dal. et
annũs postula- Sal. l. l.
noni eorum. rogat si pcurã
cũ vt fideliter ter-
raconens. eccle- de pcurã
siam regat: quã ita dõ' ad-
sibi committit. vt de gl. et
fundẽs ecclesie par. s
epus esse non desi-
leaza. in
nat: s. vtriusq' epi dẽm. j.
scopatus curã ha-
beat et liberã in oi-
bus facultatẽ. no. par.

Cardinale. i. in. Leue
ppũ episcopi. oia. s.
Canonice. plane.
Nũquid talis for-
ma erit in literis p
curator. vt sic scri-
ba. quicq' canonũ sũt
no. par. in
eum fuerit ordina-
tum. ratũ habeo: de
Certe nõ: vt. ff. de
pcurã. si pcurã: colli. et l.
tozem. et de cõfir. l. cõ mã
cũ dilectã. in fi. Nã dat. C.
mãda. et
C. de pcurã. si pcurator. et de offi. iud. de leg. cõ olim. 30. explic. p
Certe talis pcuratio non valet: q' semp diceret dño
illud nõ esse legitimã actiõẽ: vidi per dñm hugo. talem. i. de. p-
pcuratorem in concilio reprobari. 28.
cu. in. g.
ratione
autẽ. N.
irẽ exct-
pcur.

Curator. vt sic scri-
ba. quicq' canonũ sũt
no. par. in
eum fuerit ordina-
tum. ratũ habeo: de
Certe nõ: vt. ff. de
pcurã. si pcurã: colli. et l.
tozem. et de cõfir. l. cõ mã
cũ dilectã. in fi. Nã dat. C.
mãda. et
C. de pcurã. si pcurator. et de offi. iud. de leg. cõ olim. 30. explic. p
Certe talis pcuratio non valet: q' semp diceret dño
illud nõ esse legitimã actiõẽ: vidi per dñm hugo. talem. i. de. p-
pcuratorem in concilio reprobari. 28.
cu. in. g.
ratione
autẽ. N.
irẽ exct-
pcur.

Curator. vt sic scri-
ba. quicq' canonũ sũt
no. par. in
eum fuerit ordina-
tum. ratũ habeo: de
Certe nõ: vt. ff. de
pcurã. si pcurã: colli. et l.
tozem. et de cõfir. l. cõ mã
cũ dilectã. in fi. Nã dat. C.
mãda. et
C. de pcurã. si pcurator. et de offi. iud. de leg. cõ olim. 30. explic. p
Certe talis pcuratio non valet: q' semp diceret dño
illud nõ esse legitimã actiõẽ: vidi per dñm hugo. talem. i. de. p-
pcuratorem in concilio reprobari. 28.
cu. in. g.
ratione
autẽ. N.
irẽ exct-
pcur.

Curator. vt sic scri-
ba. quicq' canonũ sũt
no. par. in
eum fuerit ordina-
tum. ratũ habeo: de
Certe nõ: vt. ff. de
pcurã. si pcurã: colli. et l.
tozem. et de cõfir. l. cõ mã
cũ dilectã. in fi. Nã dat. C.
mãda. et
C. de pcurã. si pcurator. et de offi. iud. de leg. cõ olim. 30. explic. p
Certe talis pcuratio non valet: q' semp diceret dño
illud nõ esse legitimã actiõẽ: vidi per dñm hugo. talem. i. de. p-
pcuratorem in concilio reprobari. 28.
cu. in. g.
ratione
autẽ. N.
irẽ exct-
pcur.

Curator. vt sic scri-
ba. quicq' canonũ sũt
no. par. in
eum fuerit ordina-
tum. ratũ habeo: de
Certe nõ: vt. ff. de
pcurã. si pcurã: colli. et l.
tozem. et de cõfir. l. cõ mã
cũ dilectã. in fi. Nã dat. C.
mãda. et
C. de pcurã. si pcurator. et de offi. iud. de leg. cõ olim. 30. explic. p
Certe talis pcuratio non valet: q' semp diceret dño
illud nõ esse legitimã actiõẽ: vidi per dñm hugo. talem. i. de. p-
pcuratorem in concilio reprobari. 28.
cu. in. g.
ratione
autẽ. N.
irẽ exct-
pcur.

Curator. vt sic scri-
ba. quicq' canonũ sũt
no. par. in
eum fuerit ordina-
tum. ratũ habeo: de
Certe nõ: vt. ff. de
pcurã. si pcurã: colli. et l.
tozem. et de cõfir. l. cõ mã
cũ dilectã. in fi. Nã dat. C.
mãda. et
C. de pcurã. si pcurator. et de offi. iud. de leg. cõ olim. 30. explic. p
Certe talis pcuratio non valet: q' semp diceret dño
illud nõ esse legitimã actiõẽ: vidi per dñm hugo. talem. i. de. p-
pcuratorem in concilio reprobari. 28.
cu. in. g.
ratione
autẽ. N.
irẽ exct-
pcur.

Curator. vt sic scri-
ba. quicq' canonũ sũt
no. par. in
eum fuerit ordina-
tum. ratũ habeo: de
Certe nõ: vt. ff. de
pcurã. si pcurã: colli. et l.
tozem. et de cõfir. l. cõ mã
cũ dilectã. in fi. Nã dat. C.
mãda. et
C. de pcurã. si pcurator. et de offi. iud. de leg. cõ olim. 30. explic. p
Certe talis pcuratio non valet: q' semp diceret dño
illud nõ esse legitimã actiõẽ: vidi per dñm hugo. talem. i. de. p-
pcuratorem in concilio reprobari. 28.
cu. in. g.
ratione
autẽ. N.
irẽ exct-
pcur.

Curator. vt sic scri-
ba. quicq' canonũ sũt
no. par. in
eum fuerit ordina-
tum. ratũ habeo: de
Certe nõ: vt. ff. de
pcurã. si pcurã: colli. et l.
tozem. et de cõfir. l. cõ mã
cũ dilectã. in fi. Nã dat. C.
mãda. et
C. de pcurã. si pcurator. et de offi. iud. de leg. cõ olim. 30. explic. p
Certe talis pcuratio non valet: q' semp diceret dño
illud nõ esse legitimã actiõẽ: vidi per dñm hugo. talem. i. de. p-
pcuratorem in concilio reprobari. 28.
cu. in. g.
ratione
autẽ. N.
irẽ exct-
pcur.

Curator. vt sic scri-
ba. quicq' canonũ sũt
no. par. in
eum fuerit ordina-
tum. ratũ habeo: de
Certe nõ: vt. ff. de
pcurã. si pcurã: colli. et l.
tozem. et de cõfir. l. cõ mã
cũ dilectã. in fi. Nã dat. C.
mãda. et
C. de pcurã. si pcurator. et de offi. iud. de leg. cõ olim. 30. explic. p
Certe talis pcuratio non valet: q' semp diceret dño
illud nõ esse legitimã actiõẽ: vidi per dñm hugo. talem. i. de. p-
pcuratorem in concilio reprobari. 28.
cu. in. g.
ratione
autẽ. N.
irẽ exct-
pcur.

Curator. vt sic scri-
ba. quicq' canonũ sũt
no. par. in
eum fuerit ordina-
tum. ratũ habeo: de
Certe nõ: vt. ff. de
pcurã. si pcurã: colli. et l.
tozem. et de cõfir. l. cõ mã
cũ dilectã. in fi. Nã dat. C.
mãda. et
C. de pcurã. si pcurator. et de offi. iud. de leg. cõ olim. 30. explic. p
Certe talis pcuratio non valet: q' semp diceret dño
illud nõ esse legitimã actiõẽ: vidi per dñm hugo. talem. i. de. p-
pcuratorem in concilio reprobari. 28.
cu. in. g.
ratione
autẽ. N.
irẽ exct-
pcur.

Curator. vt sic scri-
ba. quicq' canonũ sũt
no. par. in
eum fuerit ordina-
tum. ratũ habeo: de
Certe nõ: vt. ff. de
pcurã. si pcurã: colli. et l.
tozem. et de cõfir. l. cõ mã
cũ dilectã. in fi. Nã dat. C.
mãda. et
C. de pcurã. si pcurator. et de offi. iud. de leg. cõ olim. 30. explic. p
Certe talis pcuratio non valet: q' semp diceret dño
illud nõ esse legitimã actiõẽ: vidi per dñm hugo. talem. i. de. p-
pcuratorem in concilio reprobari. 28.
cu. in. g.
ratione
autẽ. N.
irẽ exct-
pcur.

Curator. vt sic scri-
ba. quicq' canonũ sũt
no. par. in
eum fuerit ordina-
tum. ratũ habeo: de
Certe nõ: vt. ff. de
pcurã. si pcurã: colli. et l.
tozem. et de cõfir. l. cõ mã
cũ dilectã. in fi. Nã dat. C.
mãda. et
C. de pcurã. si pcurator. et de offi. iud. de leg. cõ olim. 30. explic. p
Certe talis pcuratio non valet: q' semp diceret dño
illud nõ esse legitimã actiõẽ: vidi per dñm hugo. talem. i. de. p-
pcuratorem in concilio reprobari. 28.
cu. in. g.
ratione
autẽ. N.
irẽ exct-
pcur.

